

Statsministerens redegjørelse i Stortinget den 7. mai
1969 om de nordiske økonomiske samarbeidsplaner.

For nøyaktig 1 år siden - 7. mai 1968 - ga jeg Stortinget en redegjørelse om de nordiske markedsplaner og om det statsministermøte som var holdt i København kort tid før. I det følgende vil jeg gi en oversikt over det som er skjedd i saken siden den gang. Foranledningen til redegjørelsen nå er en anmodning fra Utenrikskomiteen av 24. mars d.å.

Siden Stortinget i forbindelse med den siste redegjørelsen om den utenrikspolitiske situasjon har drøftet de utenrikspolitiske og sikkerhetspolitiske sider ved et utvidet samarbeid i Norden, skal jeg ikke komme inn på det her.

Statsministrene ble på møtet i København enige om at det skulle foretas utredninger og utarbeides konkrete forslag

- 2 -

om et utvidet samarbeid på 9 nærmere omtalte områder. Det ble videre bestemt at det skulle nedsettes et utvalg med representanter for de 4 land med det mandat å legge fram en foreløpig rapport innen 1. januar 1969. Island skulle ha anledning til å delta som observatør i utredningsarbeidet.

Den norske regjering oppnevnte ved kongelig resolusjon av 31. mai i fjor våre medlemmer i det nordiske embetsmannsutvalg. Den norske delegasjon står i spissen for det interne norske utredningsarbeid og har etablert arbeidsgrupper for de forskjellige områder med representanter fra såvel nærings- som arbeidslivets organisasjoner som myndighetene. Også i den fase av utredningene og forhandlingene vi nå er inne i, søker man å holde en så nær kontakt med næringslivet som mulig.

Det nordiske embetsmannsutvalg fremla en foreløpig rapport 3. januar i år. Rapporten viste at det på flere områder var oppnådd enighet i Embetsmannsutvalget om hvorledes et utvidet samarbeid kunne utformes. Men for viktige områder som tollunion, jordbruk, fiskerier og kapital-samarbeid gjensto det store uløste spørsmål.

Det videre arbeid med markedsplanene ble drøftet på 3 statsministermøter i januar og februar i år. Her ble det gitt klart uttrykk for at alle fire land er innstilt på å føre forhandlingene videre med sikte på å komme fram til en pakkeløsning - omfattende alle de samarbeidsområder som er nevnt i Københavnvedtaket.

Statsministrene var også enige om at den foreløpige rapport danner et godt grunnlag for det videre arbeid, og Embetsmannsutvalget fikk i oppdrag å fortsette forhand-

lingene og slutføre disse innen 15. juli 1969.

Rapporten og viderførelsen av arbeidet ble også gjort til gjenstand for drøftelser mellom statsministrene, Nordisk Råds presidium og Nordisk Råds økonomiske utvalg på et møte i Stockholm 1. - 2. februar. Under Nordisk Råds sesjon 1. - 6. mars sto spørsmålet om et utvidet økonomisk samarbeid helt i forgrunnen.

Jeg vil ikke unnlate å nevne, herr President, at enkelte parlamentarikere både på møtet 1. og 2. februar og under sesjonen i Nordisk Råd ga uttrykk for at arbeidet med de nordiske markedsplaner skrider for langsomt fremover. Det ble hevdet at vi står i fare for å komme inn i den samme utvikling som i 1950-årene da den ene utredning fulgte etter den andre uten at noen politiske beslutninger ble truffet.

Regjeringene ble også avkrevet et tidsskjema for de politiske vurderinger og beslutninger som må treffes etter at Embetsmannsutvalgets fullstendige rapport foreligger sommeren 1969.

Fra regjeringenes side ble det fremholdt at det i en så stor og viktig sak må gås skrittvis fram og at lite vil være oppnådd med prinsippbeslutninger. De frister som er satt for de gjenstående utredninger og forhandlinger på embetsmannsnivå er dessuten meget korte, bl.a. fordi det pr. 15. juli også forutsettes å foreligge utkast til traktat.

Etter at rapporten foreligger skal den forelegges næringslivets og arbeidslivets organisasjoner til uttalelse. Dette må nødvendigvis ta noe tid. Den forutsettes også gjort til gjenstand for drøftelser mellom statsministrene, Nordisk Råds presidium og det økonomiske utvalg før regjeringene tar standpunkt. Under sesjonen i Stockholm ble månedsskiftet oktober/

november antatt å være et hensiktsmessig tidspunkt for dette. Tiden for politiske beslutninger vil derfor neppe være inne på denne side av årsskiftet. Det må være full dekning for å si at Embetsmannsutvalgets rapport og Statsministrenes opplegg for det videre arbeid fikk en god mottagelse på Nordisk Råds sesjon i Stockholm.

I sin rekommendasjon ba Nordisk Råd regjeringene om å fullføre utrednings- og forhandlingsarbeidet slik at forslag til en løsning på samtlige i embetsmannsrapporten behandlede samarbeidsområder og et utkast til traktat kan foreligge senest 15. juli 1969. Dette materiale skal oversendes til Nordisk Råds presidium og økonomiske utvalg, som forutsettes å delta ved tilretteleggingen av det videre arbeid med markedsplanene. I sine nye instruksjoner til embetsmennene ble

statsministrene bedt om å fremheve at forslagene skal inneholde rammer og retningslinjer for et samarbeid såvel på kort som på lang sikt og også omfatte en hensiktsmessig organisasjon av dette samarbeid. Rådet anbefalte videre at forhandlingene mellom regjeringene legges slik til rette at et forslag om en slik omfattende utvidelse av det økonomiske samarbeid kan forelegges de nordiske nasjonalforsamlinger så snart som mulig.

Med utgangspunkt i de direktiver som er gitt av statsministrene og drøftelsene i Nordisk Råd forsøker nå Embetsmannsutvalget å løse de problemer som sto åpne etter den første fasen av utvalgets arbeid. I den utstrekning det måtte vise seg nødvendig er statsministrene innstilt på å møtes for å gi nye direktiver. Det arbeides på den måte at de enkelte delegasjoner innhenter løpende instruksjoner fra

sine regjeringer under forhandlingenes gang. Noe behov for et slikt møte foreligger ikke på det nåværende tidspunkt og det er heller ikke berammet noe senere møte.

Det ville føre for langt å gå gjennom utvalgets foreløpige rapport. Jeg vil derfor innskrenke meg til å berøre noen sentrale samarbeidsområder hvor det ikke er oppnådd full enighet. Så langt det ut fra et forhandlingsynspunkt er mulig vil jeg også omtale de nye momenter som er kommet til etter at rapporten ble avgitt.

Det fremgår av rapporten at et nærmere handelspolitisk samarbeid mellom de nordiske land ville være av betydning, når det gjelder å hevde våre handelspolitiske interesser

overfor våre større handelspartnere i verden. Ved felles opptreden kan landene også gjøre seg sterkere gjeldende mot de proteksjonistiske tendenser som dessverre i stigende grad viser seg. Utvalget foreslår derfor at de nordiske land i enda høyere grad enn hittil samordner sin opptreden.

Det var enighet om at de nordiske land fortsatt skal gå inn for en liberal skipsfartspolitik og at de skal ta hensyn til de skipsfartspolitiske interesser i sitt handelspolitiske samarbeid.

Forslagene i rapporten omfatter ellers stort sett bare et handelspolitisk samarbeid som vil være en nødvendig følge av selve tollunionen. Det gjelder i første rekke forhandlinger med andre land i rene tollspørsmål. Hva angår inngåelse av handelsavtaler med tredjeland, forutsetter rapporten at det skal skje konsultasjoner, men det er ikke aktuelt med felles handelsforhandlinger.

I vedtaket fra København i fjor ble utvalget bedt om å legge fram konkrete forslag med sikte på å skape en nordisk tollunion. Utvalget kom også fram til enighet om foreløpige forslag til tollsatser som omfatter bortimot 2/3 av importen fra land utenfor EFTA. Som man kan vente, omfatter den fjerdedel av varespektret hvor det ikke er oppnådd enighet, sentrale områder både når det gjelder

innsatsvarer og ferdigvarer.

De uløste problemer kan deles i to kategorier. I den ene kategori faller råvarer og halvfabrikata som går inn som innsatsvarer for industrien. De vanskeligste spørsmål angår kjemikalier, inklusive plast. For jern og stål var det oppnådd enighet om å innføre en toll på gjennomgående 6 pst., men med suspensjonsordninger. Den danske delegasjon reserverte seg imidlertid i slutfasen av forhandlingene før nyttår på dette punkt.

Fra norsk side kunne man på disse områder ikke akseptere tollforhøyelser av hensyn til industriens omkostninger og konkurransevne.

Et annet hovedproblem på tollområdet er knyttet til ferdigvarene. Her er det til dels sterkt delte meninger om hvor høy beskyttelsen skal være overfor land utenfor

EFTA-området. Tollsatsene for konfeksjon, tekstiler og skotøy ble det ikke oppnådd enighet om, heller ikke når det gjelder glass og husholdningsmaskiner.

Fra norsk side kunne man ikke akseptere betydelige tollreduksjoner for disse varer. De ble også i stor utstrekning holdt utenfor Kennedy-runden. Flere av de industrier det her dreier seg om, befinner seg ellers i distrikter med svakt utbygget næringsliv. Økte vanskeligheter som følge av tollunionen ville derfor bli meget følbare. Muligheten for alternativ sysselsetting er på kort sikt små i disse deler av landet.

Et spesielt problem er knyttet til de såkalte nasjonale maskinanmerkninger, dvs. tollfri import av maskiner som ikke produseres i vedkommende land. Dette spørsmål er av

stor interesse for Norge. Man har ikke funnet noen løsning, men det foretas undersøkelser for å klarlegge om det kan etableres en fleksibel overgangsordning som først etter noen år leder fram til en nordisk maskinanmerkning hvor kriteriet vil være om det finnes en konkurransedyktig nordisk produksjon.

Så langt de omforente forslag til tollsatser går, skulle de gi en rimelig balanse mellom fordeler og ulemper for Norge. Hvorvidt det i et fullstendig tollunionsforslag vil kunne etableres en slik balanse, avhenger av hvilke løsninger man kommer fram til for den 1/4 av varespektret hvor landenes standpunkter foreløpig ligger relativt langt fra hverandre. Store deler av norsk næringsliv stiller seg svært skeptisk til muligheten for å oppnå en rimelig

balanse og frarår tilslutning til en tollunion. Dette vil vi ha bedre grunnlag for å vurdere når de konkrete forslag ligger på bordet. Det vil vel også være slik at i en rent statisk økonomisk vurdering trer ulempene sterkest fram. Her kommer også det, ^{til} at det allerede eksisterer et fritt nordisk marked for industrivarer. Det er i denne forbindelse også grunn til å peke på at balansen ikke skal søkes innen tollunionen alene, men innenfor den samlede løsning man måtte bli enig om.

Mange er tilbøyelig til å legge minst like stor vekt på de markedspolitiske og sikkerhetspolitiske virkninger for Norge ved deltakelse i en nordisk tollunion. Når alt kommer til alt, synes innstillingen å bli bestemt av politiske vurderinger. Mener man at det er en fordel at Norden

samarbeider og fremtrer mer som en enhet, så blir de eventuelle økonomiske ulemper ikke tillagt avgjørende vekt. For dem som ikke ønsker tollunion av utenrikspolitiske grunner, kommer økonomiske betenkeligheter i tillegg.

Statsministrene ble med hensyn til samarbeidet på jordbruksområdet enige om å undersøke mulighetene for en gradvis utvidelse av samhandelen med jordbruksvarer, bl.a. gjennom nordiske preferanser for den suppleringsimport landene har og avvikling av det industrielle beskyttelses-element i toll og avgifter på foredlede jordbruksvarer. Videre var det enighet om å undersøke mulighetene for andre tiltak som på lengre sikt og under hensyntagen til de enkelte lands særlige vanskeligheter kunne fremme landenes

tilpasning til et felles nordisk marked og en nordisk jordbrukspolitikk.

Mulighetene for en utvidelse av samhandelen med jordbruksvarer på kort sikt er ikke store. Eksportinteressene er konsentrert om husdyrprodukter og på dette område er alle land stort sett selvforsynte eller har overproduksjon. Suppleringsbehovet i dag er beregnet til ca. 200 mill.kr.

For vårt vedkommende kan vi dekke en større del enn vi gjør i dag av vårt kornbehov, så vel av matkorn som førkorn, fra Norden. Her er vi en stor importør, det er tale om flere hundre tusen tonn pr. år. Dette forutsetter at særlig Danmark legger om sin produksjon med henblikk på våre behov. Det er prinsipiell enighet om å søke å gi hverandre en effektiv preferanse ved suppleringsimport. Det forhandles

fortsatt om systemene, og det bør være gode muligheter til å bli enige på dette punkt.

Det vil være kjent at man fra dansk side ikke er tilfreds med det begrensede samarbeid det her er tale om på kort sikt. Det primære ønske er at det innenfor rammen av en tollunion skapes nordiske ordninger for samtlige jordbruksvarer, altså ikke bare for de varer hvor det eksisterer et suppleringsbehov.

Siden mulighetene for en utvidet samhandel med jordbruksvarer på kort sikt er begrenset, foreligger det et dansk forslag om et jordbruksfond som dels skal anvendes

til prisstabiliserende tiltak og dels til strukturformål innenfor et langsiktig samarbeid. I en overgangsperiode, inntil samhandelen er nådd et visst nivå, skal fondets midler fordeles med halvparten hver på prisstabilisering og strukturtiltak. Etter hvert som den nordiske samhandel øker, tenkes den del som går til prisstabilisering redusert. Tilskuddene til dette fond skal ifølge det danske forslag årlig utgjøre 1000 mill. danske kr. fordelt med 40 pst. på Sverige og 20 pst. på hvert av de øvrige land.

De norske jordbruksorganisasjoner har uttalt at de ikke kan se noen fordel i å etablere et fond for strukturformål. Det er også klart at man ikke behøver å gå veien om et nordisk fond for å stille midler til rådighet for strukturformål i vårt eget land. Avgjørende for den norske holdning til spørsmålet blir likevel om man kan bli enige om en målsetting for jordbrukspolitikken, om størrelsen - og om regler for bruken av fondets midler.

Når det gjelder prisavdelingen av det foreslåtte fond, har man fra dansk side tenkt seg at midlene skal kunne benyttes til utvikling av nye produkter, f.eks. støtte til investeringer i industrielle anlegg og opparbeidelse av nye markeder ved tiltak av forskjellig art som etablering av kjølekjeder osv. Videre har man fra dansk side foreslått at midler fra fondet skal kunne brukes til å avbøte midler-

tidige avsetningsvanskeligheter på tradisjonelle markeder. I tilfelle bør felles finansierte prosjekter for opparbeidelse av markeder ikke bare bli aktuelle for jordbruksprodukter, men for matvarer i det hele tatt.

Med hensyn til samarbeid om eksport og et langsiktig jordbrukspolitisk samarbeid er det for øvrig ikke skjedd noen endelig avklaring av landenes synspunkter, og det vil ikke være riktig av meg å gå nærmere inn på dette her.

Fra norsk side er det i Embetsmannsutvalgets rapport uttalt at de beløp man måtte bli enige om å bruke til jordbruksformål, må sees i sammenheng med dem som vil bli anvendt som et ledd i fiskerisamarbeidet. Relasjonen mellom et jordbruks- og et fiskefond er selvsagt et forhandlingsspørsmål, men den plass i fiskeeksporten og jordbruks-

eksporten inntar i henholdsvis Norges og Danmarks økonomi vil være et av de mulige utgangspunkt. Hva fiskefondet angår, forutsettes også en avdeling for strukturformål og en avdeling for prisstabilisering, uten at noe størrelesforhold mellom fondets to avdelinger er antydnet.

Problemene for fiskeeksporten er i særlig grad knyttet til de lave prisene som oppnås på mange markeder. Et samarbeid med sikte på å stabilisere prisene blir derfor tillagt stor vekt på norsk side.

Som et ledd i et utvidet nordisk økonomisk samarbeid er det enighet i Embetsmannsutvalget om at en ordning bør gjennomføres for å stabilisere prisene i førstehåndsomsetningen. Utvalget har imidlertid ikke kommet fram til enighet om et konkret system. Fra norsk side er det lagt fram et forslag som innebærer at det skal fastsettes koordinerte

minimumspriser for konsumfisk og garantipriser for industri-fisk, dvs. særlig for sild og makrell. [e midler som vil gå med til slik regulering, skal dekkes gjennom en reguleringsavgift på høyst tre pst., som skal erlegges ved landing og brukes i det land fangstene leveres. Dessuten skal bidrag ytes fra nordisk finansierte kriesfond som preliminært er foreslått å bringes opp til 150 mill.n.kr. ved årlige innskudd til dette beløp er nådd.

Den foreslåtte stabiliseringsordning for førstehåndsomsetningen, forutsetter at fiskefartøyer fra de nordiske land skal ha rett til å lande sine fangster i et annet nordisk land på samme vilkår som gjelder for landets egne fiskere.

Når det gjelder bruken av strukturmidler fra et fiske-

fond, er det etter at rapporten ble framlagt, utarbeidet forslag til nærmere retningslinjer som det nå forhandles om. På viktige punkter er man imidlertid ennå ikke kommet fram til full enighet om fiskerisamarbeidet. Jeg tror imidlertid, herr President, at det vil bli mulig å komme fram til et akseptabelt resultat dersom man kommer fram til enighet på de andre sentrale områder.

Det er enighet om at kapitalbehovet vil øke i forbindelse med utbyggingen av det nordiske økonomiske samarbeidet. Det foreslås derfor opprettet et nordisk finansieringsinstitutt bestående av fire organer, nemlig en investeringsbank, et finansieringsfond, et jordbruksfond og et fiskerifond. Utvalget er imidlertid ikke kommet til enighet om størrelsen av de finansielle ressurser som instituttet bør ha til rådighet. Heller ikke er det enighet om fordelingen

av midler mellom de forskjellige fonds.

Den nordiske investertngbank vil ha til oppgave å gi lån og garantier til prosjekter som er av nordisk interesse. Her er det i første rekke tale om strukturrasjonalisering innen næringslivet, regional og industriell utvikling og energiforsyning. Bankens virksomhet skal drives etter forretningsmessige prinsipper.

Finansieringsfondet skal gjennom lån, tilskudd og garantier kunne bidra til finansieringen av samme typer av prosjekter som faller innenfor investeringsbankens virksomhet. Videre skal fondet også kunne delta i forsknings- og undervisningsprosjekter. Det vil være en viktig oppgave for fondet å bidra til en løsning av de problemer som oppstår i forbindelse med det nordiske samarbeid og til en utjevning

mellom landene med hensyn til økonomiske vilkår. Fondet må derfor kunne støtte prosjekter som det er vanskelig å finansiere på rent forretningsmessige vilkår.

Hva angår fordelingen av bidrag til finansieringsinstituttet, er det enighet om å legge de fire lands brutto nasjonalprodukt til grunn. Etter tallene for 1966 vil dette innebære at Sverige vil bidra med ca. 45 %, Danmark med 23 % og Finland og Norge med 16 % hver.

Jeg vil gjerne understreke at man fra norsk side har tillagt finansieringsspørsmålene stor vekt i de nordiske drøftelser som hittil har funnet sted, og er glad for at det her er oppnådd så stor prinsipiell enighet. Dette vil kunne få betydning for vurderingen av balansen mellom fordeler og ulemper for de ulike land. Jeg finner dette også i samsvar med det forslag som representanten Bratteli fremla

under debatten etter min forrige redegjørelse og som ble oversendt regjeringen. Dette forslag legger dog større vekt på banken i forhold til fondet, enn hva regjeringen gjør.

Med den økende integrasjon av de nordiske lands økonomi følger et større behov for at landene i fellesskap tar tiltak for å sikre at næringslivet arbeider under mest mulig like konkurransvilkår. Embetsmannsutvalget foreslår derfor at visse utredninger bør settes i gang med sikte på å foreslå tiltak for å komme fram til ensartede konkurransvilkår.

Embetsmannsutvalget kom derimot ikke til enighet om etablering og tjenesteytelser. Fra dansk, finsk og svensk side ble det foreslått vedtatt at et likestillingsprinsipp skal gjennomføres hvorved fysiske og juridiske personer i et nordisk land skal få rett til å etablere selvstendig nærings-

virksomhet og utøve tjenester i et annet nordisk land - på samme vilkår som gjelder for landenes egne statsborgere og andre rettssubjekter. Unntak er imidlertid forutsatt gjort fra dette prinsipp. Fra norsk side pekte man i Utvalget på at etableringsreglene må sees i nær sammenheng med samarbeidet på andre områder og være avhengig av hvor vidtgående samarbeidet blir.

Embetsmannsutvalget er enig om at et utvidet industrisamarbeid i Norden vil kunne styrke industriens konkurransekraft og gjøre det lettere for den å hevde seg på avanserte områder. I denne sammenheng vil det være viktig å styrke de nordiske lands samarbeid om teknisk forskning og utvikling med sikte på å utvikle nye industrielle vekstområder. Embetsmannsutvalget har fremsatt konkrete forslag til et slikt utvidet samarbeid, det gjelder bl.a. større forsknings- og utviklingsprosjekter.

Et utvidet samarbeid foreslås videre utredet når det gjelder teknisk-økonomisk informasjon, statlige innkjøp, automasjonsteknikk, lederutdanning og havforskning.

Dersom utredningene fører til konkrete forslag vil de kunne bidra til å styrke og fremme næringslivet i alle de nordiske land. Rapporten synes for disse områders vedkommende også å ha fått en bred tilslutning fra næringslivet. Det vil i samarbeid med næringslivets organer bli gjort et forsøk på å føre rapportens forslag lengre i retning av en realisering før den endelige rapport foreligger. Dette arbeid er i gang.

Når det gjelder det energipolitiske samarbeid, foreslår utvalget en gradvis utbygging. Det byr seg her interessante samarbeidsmuligheter på så vel kort som lang sikt. Det er også meget som tyder på at landene kan dekke sitt energibehov bedre og billigere i samarbeid enn ved en ren nasjonal politikk. Norden vil fram til 1980 antakelig fordoble sitt energiforbruk, som i stigende grad må dekkes

ved varmekraft. På lengre sikt kan det bli aktuelt med samkjøring mellom vannkraftsystem og varme- og atomkraftverk. De kortsiktige forslag som antydes i rapporten er en økt kraftutveksling ved utbygging av overføringslinjer og ved etablering av en kraftbørs.

Det var i Embetsmannsutvalget lange diskusjoner om et eventuelt fremtidig atomsamarbeid. Det var ingen uenighet om betydningen av samarbeid på forskningens område. Uenigheten gjaldt det industrielle samarbeid. Fra norsk side hevdet man at det ville være av liten interesse å delta i utvikling av fremtidige reaktorer, hvis vi ikke kan få anledning til å være med å utnytte dagens reaktormarked ved deltakelse i produksjonen. Man reiste også spørsmålet om etablering av et atomkonsortium, omfattende både forskning og industriell utnyttelse, dvs. et såkalt Atom-SAS

med statlig og privat aksjekapital, uten at det blir oppnådd enighet om dette.

Etter at Embetsmannsutvalgets rapport var avgitt, er det bestemt at det skal settes igang en utredning omfattende alle spørsmål ved atomsamarbeidet - og med sikte på å skape grunnlag for en stillingstagen samtidig med behandlingen i regjeringene av de øvrige spørsmål som det i dag forhandles om. Utredningene skal gjelde et bredt felt og bl.a. også etablering av et urananrikningsverk.

Det var enighet i Embetsmannsutvalget om at et utvidet samarbeid vil skape behov for institusjoner på ulike nivåer som kan sørge for å gjennomføre og videreutvikle samarbeidet. Utvalget kom imidlertid ikke frem til noen enighet i dette spørsmål. Fra finsk, svensk og norsk side

gikk man inn for en organisatorisk oppbygging etter det vanlige mønster i internasjonalt samarbeid, slik man har det i EFTA, i OECD osv. Det ble derfor foreslått et nordisk ministerråd med et tilknyttet embetsmannsorgan. Beslutninger skal bare kunne treffes ved enstemmighet. Videre et generalsekretariat til å iredtelegge arbeidet med en viss initiativrett. Dette ville gi en forsiktig utbygging av vårt nåværende institusjonelle system, i pakt med de behov som et utvidet samarbeid måtte medføre.

Fra dansk side går man derimot inn for en institusjonell oppbygging mer på linje med EEC-samarbeidet. Et nordisk ministerråd burde ha ved sin side et stedfortrederorgan som skal kunne treffe visse avgjørelser på ministrenes vegne.

Danskene foreslår videre en "samarbeidsnevnd"

bestående av 9 medlemmer - 2 fra Finland, 2 fra Norge, 2 fra Danmark og 3 fra Sverige. Nevndens medlemmer forutsettes å fordele mellom seg de fagområder som et utvidet samarbeid i Norden vil omfatte. Nevnden foreslås gitt forslagsrett overfor de nordiske regjeringer og tillegges fra dansk side stor betydning for den videre utbygging. Den skal gis et nordisk ansvar og ville i tilfelle få en viss overnasjonal initiativrett.

Embetsmannsutvalget sier i sin rapport at man er innforstått med at retningslinjene for et utvidet samarbeid bør inngå i en overenskomst. I overenskomsten må inngå de konkrete forpliktelser som landene påtar seg, f.eks. tidsfrister for gjennomføring av samarbeidet på de

ulike områder. Et særskilt problem gjelder gyldighetstid, oppsigelse, opphør og revisjon i en slik avtale.

Romatraktaten gjelder på ubestemt tid. En nordisk traktat vil derimot i tilfelle inneholde oppsigelsesklausuler.

Statsministrene slo i sitt mandat til Embetsmannsutvalget fast at samarbeidet i Norden skal utformes slik at det letter deltakelse i eller samarbeidet med et utvidet europeisk marked.

Som følge av at Finland ikke har søkt om tilknytning til EEC, og Sverige ikke har presisert hvilken tilknytningsform som kan bli aktuell, kan det bli tale om forskjellig tilknytning fra de nordiske lands side. Det vil da kunne tenkes å oppstå konflikt mellom et lands forpliktelser etter den nordiske avtale og det landene påtar seg i en overenskomst med et utvidet europeisk marked. I det tilfelle er det enighet i Embetsmannsutvalget om at man i første rekke bør søke å løse problemet ved en revisjon av den nordiske avtale. Lar dette seg ikke gjennomføre, skal det land som oppnår medlemskap i eller tilknytning til et utvidet europeisk fellesskap ha rett til å fratrukke den nordiske avtale etter en viss kortere tid.

Det foreliggende forslag skulle kunne muliggjøre

en fleksibel tilpasning mellom nordiske og europeiske samarbeidsordninger - under hensyntagen til de målsettinger og interesser de enkelte land har på dette område.

Vi har i dag små muligheter for å vurdere hvilke arrangementer det kan bli tale om i Europa fordi EEC ikke har kunnet samles om noen felles linje når det gjelder samarbeid mellom EFTA-landene og de 6. Det er fra EEC-hold fremkastet tanker om ulike former for et utvidet europeisk samarbeid. Hvilke løsninger det i overskuelig fremtid kan bli tale om, er det ikke noen gitt å si i dag. Det skulle derfor ikke foreligge noe som behøver å føre til en omlegning av arbeidet og fremdriften i de nordiske samarbeidsplaner.

Herr President, det vil fremgå at det nordiske embetsmannsutvalg på vesentlige punkter ikke er kommet frem til enighet. Det er derfor på det nåværende tidspunkt ikke mulig å foreta noen endelig vurdering av Norges stilling i et eventuelt utvidet nordisk økonomisk samarbeid. For en slik vurdering av fordeler og ulemper kreves en avklaring av sentrale punkter i tollpolitikken, jordbrukssamarbeidet, fiskerisamarbeidet, viktige deler av det industripolitiske samarbeid, atomenergisamarbeidet og endelig finansierings-spørsmålene.

Det må være meg tillatt å gi uttrykk for at den fremgangsmåte som man på norsk side foreslo i disse nordiske drøftelser, har vist seg å være den riktige. I min redegjørelse for et år siden pekte jeg på at man både på dansk,

finsk og svensk side var rede til å vedta en prinsipputtalelse om utvidet nordisk økonomisk samarbeid. På norsk side kunne vi ikke se noen fordel i å treffe runde prinsippvedtak før utredninger var foretatt. Som kjent vant det norske standpunkt forståelse i København, og jeg tror det kan slås fast at det har vist seg heldig at man i denne store, men også kompliserte sak går skrittvis frem. Det har da også vist seg at intet land er rede til å ta stilling til de store hovedspørsmål uten en inngående analyse og overveielser.

Herr President, av forståelige grunner kan jeg selvsagt ikke gå noe nærmere inn på de realitetsforhandlinger som nå føres. Det er ennå meget som ikke er avklaret, men det er vel heller ikke noe unaturlig når man tenker på hvor omfattende og kompliserte problemene er for de

samarbeid. Det er viktig å finne løsninger for.

Jeg vil gjerne vise til det jeg avslutningsvis sa i min forrige redegjørelse for et år siden om denne sak. Det er at Regjeringen er av den oppfatning at Norge vil ha fordeler å vinne i et utvidet nordisk samarbeid og større nordisk enhet utad. Det arbeidet som har vært utført i det år som er gått, har vist at det skulle være mulig å utvikle det nordiske samarbeid på en rekke felter, og det er mitt håp at man kan komme frem til en slik utvidelse. Regjeringen må imidlertid på samme tid ha for øyet de problemer som et utvidet samarbeid vil reise for enkelte næringsgrener. Regjeringen vil avveie disse med de fordeler som gjennomføringen av et utvidet økonomisk samarbeid på lengre sikt kan få for vårt land. Avveiningen av den helhetsløsning man kommer frem til, vil derfor både skje

på grunnlag av de rent øyeblikkelige fordeler og ulemper, og de muligheter som man mener å kunne oppnå på lengre sikt.